

शास्त्री - तृतीयसत्रार्द्धम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC 6

प्रस्तावना -

- श्रौतकर्मणि अग्निहोत्रम्, इष्टिः, सोमश्चेति त्रीणि कर्माणि प्रकृतिपदवाच्यानि भवन्ति । तत्र प्रधानं यथा दर्शपूर्णमासेष्टिः तथा सोमोऽपि प्रधान एव भवति । अतः सोमयागीयमन्त्राणां भाष्यमधीत्य कर्मस्वरूपं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।

उद्देश्यम् -

- सोमयागप्रक्रियां ज्ञास्यन्ति ।
- सोमयागस्य विविधसंस्थानां स्वरूपज्ञानम् ।
- आध्वरमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः -

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयसंहितायाः द्वितीयतृतीयप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलितांशः -

- छात्राः दर्शपूर्णमासेष्ट्यनन्तरं सोमयागस्य क्रयप्रश्न-पशुप्रश्नयोः दीक्षावपनमारभ्य सोमावरोहानन्तरं काम्येष्टीनां याज्यापुरोनुवाक्यामन्त्रपर्यन्तं भागम् अधिगमिष्यन्ति ।
- छात्राः सम्पूर्णस्य सोमयागप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- इदमध्ययनं विद्यार्थिनां कृते मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोज्ञानं, तथा एतत्पत्रान्तर्गतं विषयज्ञानं च द्रढयिष्यति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण - सोमयागमन्त्राः (क्रय-पशुप्रश्नौ) (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयप्रश्नस्य प्रथमानुवाकात् तृतीयप्रश्नसमाप्तिं यावत्)	क्रेडिट
DSCC 6	Unit – 1 (1 क्रेडिट) (द्वितीयप्रश्ने 1-7 अनुवाकाः) • प्राग्वंशप्रवेशात् सोमक्रयपर्यन्तम् Unit – 2 (1 क्रेडिट) (द्वितीयप्रश्ने 8-14 अनुवाकाः) • शकटारोहणात् काम्येष्टियाज्यापर्यन्तम् Unit – 3 (1 क्रेडिट) (तृतीयप्रश्ने 1-7 अनुवाकाः) • सदोमण्डपनिर्माणमारभ्य पशुपाकरणपर्यन्तम् Unit – 4 (1 क्रेडिट) (तृतीयप्रश्ने 8 -14 अनुवाकाः) • पशुविशसनमारभ्य काम्येष्टियाज्यापर्यन्तम्	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ - सहायकग्रन्थाः	1-तैत्तिरीयसंहिता, सायणभाष्यम्, वैदिकसंशोधनमण्डलम्, पुणे, 1970 2- तैत्तिरीयसंहिता, सायणभाष्यम्, भट्ट भास्करमिश्र, मोतिलालबनारसी दास, दिल्ली तैत्तिरीयसंहिता सायणभाष्यसमेता, आनन्दाश्रमग्रन्थालयः	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025

सूर्यनारायणभट्टः

हस्ताक्षरम्

PROFESSOR
Central Sanskrit University
Under MHRD Govt. of India
Rajiv Gandhi Campus

Course: SPRINGER (KARNATAKA)-577/20

शास्त्री - तृतीयसत्रार्द्धम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC 7

प्रस्तावना -

- तैत्तिरीयसंहितायाः प्रथमकाण्डस्य द्वितीय-तृतीयप्रपाठकयोः प्राधान्येन सोमयागस्य अङ्गभूतस्य अग्नीषोमीयपशुयागस्य विषयः प्रपञ्चितः । चतुर्थप्रपाठके तु सुत्यादिने क्रियमाणस्य ग्रहस्य विषये अध्ययनं भविष्यति ।

उद्देश्यम् -

- सोमयागप्रक्रियां ज्ञास्यन्ति ।
- सोमयागस्य विविधग्रहाणां स्वरूपज्ञानम् ।
- चतुर्थप्रश्नान्तर्गतमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः -

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयसंहितायाः चतुर्थप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलितांशः -

- छात्राः सोमयागस्य ग्रहप्रश्नस्य सोमाभिषवमारभ्य सोमावरोहानन्तरं काम्येष्टीनां याज्यापुरोनुवाक्यामन्त्रपर्यन्तं भागम् अधिगमिष्यन्ति ।
- छात्राः सम्पूर्णस्य सोमयागप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- इदमध्ययनं मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोज्ञानं तथा छात्राणाम् एतत्प्रश्नान्तर्गतं विषयज्ञानं च द्रढयिष्यति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण - सोमयागमन्त्राः (ग्रहप्रश्नः (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थप्रश्नस्य प्रथमानुवाकात् चतुर्थप्रश्नसमाप्तिं यावत्)	क्रेडिट
DSCC 7	Unit – 1 (1 क्रेडिट) (चतुर्थप्रश्ने अनुवाकाः) - सोमाभिषवणात् सोमग्रहणपर्यन्तम् Unit – 2 (1 क्रेडिट) (चतुर्थप्रश्ने अनुवाकाः) - सोमग्रहणे दशमानुवाकात् विंशत्यनुवाकपर्यन्तम् Unit – 3 (1 क्रेडिट) (चतुर्थप्रश्ने अनुवाकाः) - सोमग्रहणे एकविंशत्यनुवाकात् षट्त्रिंशानुवाकपर्यन्तम् Unit – 4 (1 क्रेडिट) (चतुर्थप्रश्ने अनुवाकाः) - दाक्षिणहोमादारभ्य काम्ययाज्या-पुरोनुवाक्यापर्यन्तम्	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ - सहायकग्रन्थाः	1-तैत्तिरीयसंहिता , सायणभाष्यम्, वैदिकसंशोधनमण्डलम्,पुणे , 1970 2- तैत्तिरीयसंहिता,सायणभाष्यम्, भट्ट भास्करमिश्र,मोतिलालबनारसी दास,दिल्ली तैत्तिरीयसंहिता सायणभाष्यसमेता, आनन्दाश्रमग्रन्थालयः	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025